

Børne- og Undervisningsministeriet

STYRELSEN FOR
UNDERVISNING OG KVALITET

Delvejledning 3

Kvalitetsaftalen for specialundervisningstilbud på sikret døgninstitution m.v.

Et børne- og ungehjem er et anbringelsessted for børn og unge. Det kan være i form af et opholdssted for børn og unge eller en døgninstitution. Børne- og ungehjem er reguleret i barnets lov. Det følger af § 43, stk. 3, i barnets lov, at børne- og ungehjem kan oprettes og drives som døgninstitutioner, herunder delvis lukkede døgninstitutioner, delvis lukkede afdelinger på døgninstitutioner, sikrede døgninstitutioner og særligt sikrede afdelinger, eller som opholdssteder for børn og unge. Denne delvejledning omhandler kvalitetsaftalen for specialundervisningstilbud på et børne- og ungehjem, som er oprettet og drevet som en sikret døgninstitution.

For at kunne varetage undervisning efter folkeskoleloven, skal børne- og ungehjem indgå en kvalitetsaftale om specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand med beliggenhedskommunen.

Kommunalbestyrelsen i den kommune, hvor børne- og ungehjemmet, herunder en sikret døgninstitution, med det tilknyttede specialundervisningstilbud er beliggende, betegnes som beliggenhedskommune, jf. § 1, nr. 2, i bekendtgørelse om specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand og kvalitetsaftaler m.v. i behandlings- og specialundervisningstilbud og på børne- og ungehjem (kvalitetsaftalebekendtgørelsen).

Det er en betingelse for, at kommunalbestyrelsen kan indgå en kvalitetsaftale og dermed kan henvise elever til specialundervisning i tilbuddet, at børne- og ungehjemmet (herunder også et børne- og ungehjem oprettet og drevet som en sikret døgninstitution) er godkendt af socialtilsynet efter lov om socialtilsyn.

Anvendelsesområdet for kvalitetsaftalen

Det fremgår af § 20, stk. 5, 2. pkt. i folkeskoleloven, at specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand kan gives i specialundervisningstilbud på børne- og ungehjem, der er godkendt efter lov om socialtilsyn. Det fremgår endvidere, at bestemmelserne i kapitel 6 i folkeskoleloven, bortset fra § 40, stk. 1, 3 og 7, ikke finder anvendelse for behandlings- og specialundervisningstilbud og specialundervisningstilbud på børne- og ungehjem.

Specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand kan på den baggrund også gives i et specialundervisningstilbud på en sikret døgninstitution.

Skabelon til kvalitetsaftale og stamoplysninger

Det fremgår af § 21, stk. 1, i kvalitetsaftalebekendtgørelsen, at beliggenhedskommunen ved indgåelse af kvalitetsaftale med et specialundervisningstilbud på et børne- og ungehjem skal anvende skabelonen i bilag 1, bortset fra børne- og ungehjem, der er sikrede døgninstitutioner, hvor skabelonen i bilag 2 skal anvendes.

Det betyder, at kommunerne er forpligtet til at anvende skabelonen i bilag 2, når de indgår kvalitetsaftale med et specialundervisningstilbud på en sikret døgninstitution.

Delvis lukkede døgninstitutioner, delvis lukkede afdelinger på døgninstitutioner og særligt sikrede afdelinger skal anvende bilag 1.

Bilagets pkt. 1 om stamoplysninger skal udfyldes med en række faktuelle oplysninger om tilbuddet. I feltet, hvor der angives antal pladser, menes der antal pladser i specialundervisningstilbuddet på den sikrede døgninstitution og altså ikke det samlede antal pladser på døgninstitutionen. Stamoplysningerne skal tilpasses til tilbuddets målgrupper. Det betyder, at der fx kun skal oplyses de klassetrin, som stedet tilbyder.

Den fornødne kvalitet i undervisningstilbuddet

Kommunalbestyrelsen i beliggenhedskommunen har ansvaret for indgåelse af kvalitetsaftaler for specialundervisningstilbuddet i en sikret døgninstitution, der er beliggende i kommunen, og som opfylder betingelserne. Det betyder, at en anden kommune end beliggenhedskommunen ikke kan indgå en kvalitetsaftale med den sikrede døgninstitution. Det er også tilfældet, hvor det pågældende børne- og ungehjem er ejet og drevet af en anden kommune eller af regionen.

Kommunalbestyrelsen skal vurdere, om det enkelte specialundervisningstilbud på den sikrede døgninstitution har den fornødne kvalitet, jf. folkeskolelovens § 22 b, stk. 2. Ved vurderingen af, om der er grundlag for at indgå kvalitetsaftale med en sikret døgninstitution, skal beliggenhedskommunen lægge vægt på institutionens forventede evne til at opfylde betingelserne. Kommunalbestyrelsen skal i forbindelse med indgåelse af kvalitetsaftalen tage stilling til, hvordan der sikres den fornødne kvalitet i specialundervisningen og anden specialpædagogisk bistand ud fra de temaer, der fremgår af bestemmelsen i folkeskolelovens § 22 b, og i de regler, der er fastsat i kvalitetsaftalebekendtgørelsen.

Ved indgåelse af en kvalitetsaftale varetager den sikrede døgninstitution en myndighedsopgave på grundlag af en særskilt forvaltningsakt. Der er derfor ikke tale om en aftale i aftaleretlig forstand, men en ensidig forvaltningsakt fra beliggenhedskommunen, hvori beliggenhedskommunen godkender den sikrede døgninstitution til at varetage specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand på baggrund af en vurdering af, om den sikrede døgninstitution opfylder kravene til at indgå kvalitetsaftale

Temaer, kvalitetskriterier og indikatorer

For at en kvalitetsaftale mellem kommunalbestyrelsen og et specialundervisningstilbud på et børne- og ungehjem i form af en sikret døgninstitution kan indgås, skal tilbuddet leve op til de fire temaer, der fremgår af folkeskolelovens § 22 b, stk. 2. Det nærmere indhold af hvert af temaerne er endvidere fastsat i kvalitetsaftalebekendtgørelsen. Der er endvidere fastsat kvalitetskriterier og indikatorer til hvert tema i kvalitetsaftalebekendtgørelsens bilag 2.

Det er en betingelse for, at beliggenhedskommunen kan indgå en kvalitetsaftale med et specialundervisningstilbud på en sikret døgninstitution, at tilbuddet efter en samlet vurdering har den fornødne kvalitet. Kvaliteten vurderes inden for de fastsatte temaer. Vurderingen af den fornødne kvalitet skal foretages ud fra en samlet faglig vurdering under hensyn til tilbuddets karakter og målgrupper.

Det indebærer, at kommunalbestyrelsen i beliggenhedskommunen skal foretage en afvejning af de fastsatte temaer og konkret vurdere, om tilbuddet har den fornødne kvalitet.

Ved vurderingen af den fornødne kvalitet skal kommunalbestyrelsen anvende kvalitetsmodellen, som er beskrevet i delvejledning 1.

Det fremgår af § 23 i kvalitetsaftalebekendtgørelsen, at vurderingen af kvaliteten af et specialundervisningstilbud på en sikret døgninstitution foretages på baggrund af de fastsatte temaer, kvalitetskriterier og indikatorer, som fremgår af bilag 2.

Alle temaer, kvalitetskriterier og indikatorer skal være opfyldt, for at der kan indgås en kvalitetsaftale. Kommunalbestyrelsen skal ved vurdering af den fornødne kvalitet foretage en bedømmelse af alle forholdene.

Det fremgår af § 24 i kvalitetsaftalebekendtgørelsen, at kvalitetsaftalen skal indeholde oplysninger og aftaler om, hvordan de kvalitetskriterier og indikatorer, der er fastsat i bilag 2, sikrer den fornødne kvalitet i tilbuddet.

Det betyder, at det skal fremgå under hvert kvalitetskriterium i kvalitetsaftalen mellem kommunalbestyrelsen og specialundervisningstilbuddet på den sikrede døgninstitution, hvordan den fornødne kvalitet sikres for netop dette kriterium, herunder også de eventuelle aftaler der er indgået mellem kommunalbestyrelsen og specialundervisningstilbuddet i den forbindelse.

Ud over temaer, kvalitetskriterier og indikatorer, som den fornødne kvalitet skal vurderes ud fra, er det fastsat i § 24, stk. 2, i kvalitetsaftalebekendtgørelsen, at kvalitetsaftalen også skal indeholde de øvrige aftaler, som fremgår af pkt. 3 i bilag 2.

Nedenfor er under hvert af folkeskolelovens fire temaer gengivet kvalitetsaftalebekendtgørelsens nærmere krav til indholdet af det enkelte tema.

Derefter følger i afsnittene under hvert tema en nærmere beskrivelse af de kvalitetskriterier og indikatorer, der hører til det enkelte tema.

Når der nedenfor i dette kapitel i vejledningen henvises til tema, kriterium og indikator, er det temaer, kvalitetskriterier og indikatorer fra bilag 2 i kvalitetsaftalebekendtgørelsen, der henvises til.

Tema 1 – Undervisningens organisering

Tema 1 om undervisningens organisering, som indgår i kvalitetsaftalen, er fastsat i § 22 b, stk. 2, nr. 1, i folkeskoleloven og er nærmere uddybet og fastsat i kvalitetsaftalebekendtgørelsens bilag 2.

Tema 1, kriterium 1

I kvalitetskriterium 1 i kvalitetsaftalen i bilag 2 er fastsat, at specialundervisningstilbuddet på den sikrede døgninstitution skal organisere undervisningen ud fra et fyldestgørende og opdateret kendskab til folkeskolelovens formål og bestemmelser om undervisningens struktur og indhold.

Det er udfoldet nærmere i indikator 1.a. – 1.c, hvilke delelementer der skal være opfyldt for at leve op til kriteriet.

Tema 1, kriterium 1, indikator 1.a.

Det fremgår af indikator 1.a., at specialundervisningstilbuddet skal efterleve folkeskolelovens regler om struktur og indhold, hvor kommunalbestyrelsen har besluttet, at eleverne ikke skal tilbydes et kort målrettet undervisningsforløb på op til otte uger.

Det betyder, at ved kommunalbestyrelsens vurdering af kvaliteten af et tilbud, skal der tages stilling til undervisningens organisering, herunder elevernes undervisningstimal på hvert klassetrin, skoledagens længde, timebanken, holddannelse, udbud af valgfag og elevernes placering i klasser.

Reglerne om undervisningstiden og undervisningstimal fremgår af folkeskolelovens § 14 b og 16. Reglerne om timebanken fremgår af folkeskolelovens § 16 a.

For de elever, hvor kommunalbestyrelsen i beliggenhedskommunen har tilbudt et barn eller ung et kort målrettet undervisningsforløb, jf. § 17 i kvalitetsaftalebekendtgørelsen, er minimumsrammerne for undervisningsforløbet fastsat i § 13 i kvalitetsaftalebekendtgørelsen.

Tema 1, kriterium 1, indikator 1.b

Det fremgår af indikator 1.b., at specialundervisningstilbuddet i samarbejde med kommunalbestyrelsen i beliggenhedskommunen og den anbringende kommune efter den sociale lovgivning organiserer indhold og struktur fleksibelt for korte målrettede undervisningsforløb efter den fastsatte minimumsramme i § 13 i kvalitetsaftalebekendtgørelsen.

Det betyder, at specialundervisningstilbuddet, beliggenhedskommunen og den anbringende kommune efter den sociale lovgivning skal samarbejde om fleksibel organisering af indholdet og struktur for korte målrettede undervisningsforløb. Der skal således samarbejdes om, hvordan korte målrettede undervisningsforløb organiseres så de overholder betingelserne i § 13 i kvalitetsaftalebekendtgørelsen.

Tema 1, kriterium 1, indikator 1.c.

Det fremgår af indikator 1.c., at specialundervisningstilbuddets time- og læseplaner skal leve op til gældende regler.

Det fremgår af § 4 i kvalitetsaftalebekendtgørelsen, at time- og læseplaner skal omfatte folkeskolens fulde fagrække, obligatoriske emner og valgfag. Det fremgår endvidere, at time- og læseplaner kan fastsættes samlet for alle klassetrin.

Det betyder, at kommunalbestyrelsen skal sikre, at der undervises i folkeskolens fulde fagrække i overensstemmelse med folkeskolelovens almindelige regler om fag, timetal og krav til undervisningstidens samlede varighed.

Det betyder også, at time- og læseplanerne skal leve op til folkeskolelovens krav for de klassetrin, som tilbuddet har. Udbuddet af den fulde fagrække skal således ses i forhold til, hvilke klassetrin tilbuddet har som målgruppe. Det betyder fx, at såfremt tilbuddet kun har 7.-9. klassetrin, er det de dertil hørende fag, emner m.v., der skal indgå.

Tema 1, kriterium 2

I kvalitetskriterium 2 i kvalitetsaftalen i bilag 2 er fastsat, at specialundervisningstilbuddet skal organisere undervisningen systematisk og følge op på resultaterne, sådan at eleverne i tilbuddet på lige fod med elever i den kommunale folkeskole modtager et fyldestgørende undervisningstilbud.

Tema 1, kriterium 2, indikator 2.a.

Det fremgår af indikator 2.a., at specialundervisningstilbuddet skal følge op på, at dets målgrupper af elever udvikler sig fagligt med progression og opnår læring og dermed positive resultater.

Det betyder, at der skal tages stilling til, hvordan der arbejdes med faglige tilgange og metoder, der fører til positive resultater for eleverne, og hvordan tilbuddet understøtter eleverne, så de opnår progression.

Tema 1, kriterium 2, indikator 2.b

Det fremgår af indikator 2.b., at specialundervisningstilbuddet skal arbejde aktivt med elevinddragelse og demokratiforståelse.

Det følger af folkeskolelovens formålsbestemmelse, at folkeskolen skal forberede eleverne til deltagelse, medansvar, rettigheder og pligter i et samfund med frihed og folkestyre. Det fremgår endvidere, at skolens virke skal være præget af åndsfrihed, ligeværd og demokratiforståelse.

Indikatoren fastsætter derfor, at der ved indgåelse af en kvalitetsaftale skal ske en vurdering af, om tilbuddet ud fra deres målgrupper arbejder aktivt på at støtte og give eleverne de bedste muligheder.

Støtte til elevinddragelse og demokratiforståelse kan gives på forskellige måder blandt andet gennem mulighed for fx at danne elevråd. Målgruppen af elever kan også støttes på andre måder afhængig af elevgruppe og specialundervisningstilbuddets karakter, herunder hvis tilbuddet fx kun har få elever.

Tema 1, kriterium 2, indikator 2.c.

Det fremgår af indikator 2.c, at specialundervisningstilbuddet skal have en aftale med kommunalbestyrelsen i beliggenhedskommunen om, hvilken lokal skoleleder der har ansvaret for prøveafholdelsen for udskolingseleverne.

Det fremgår af § 8, stk. 1, i kvalitetsaftalebekendtgørelsen, at kommunalbestyrelsen i beliggenhedskommunen skal udpege en skoleleder fra en af kommunens folkeskoler som ansvarlig for afholdelse af test, prøver og den nationale trivselsmåling, jf. bekendtgørelse om folkeskolens prøver, om nationale overgangstest og om måling af elevers trivsel i folkeskolen.

Det fremgår af § 8, stk. 2, i kvalitetsaftalebekendtgørelsen, at kommunalbestyrelsen skal tage stilling til, hvor og hvordan prøver, test og trivselsmåling konkret vil kunne afholdes, herunder om det kan foregå i tilbuddet.

Indikator 2.c. indebærer, at kommunalbestyrelsen, når den indgår en kvalitetsaftale, skal sikre, at der er udpeget en folkeskoleleder fra en af kommunens folkeskoler, herunder specialskoler, som har ansvaret for at sikre, at afholdelse af prøver sker inden for rammerne af reglerne herfor. Reglerne fremgår af bekendtgørelse om folkeskolens prøver. Der henvises nærmere til delvejledning 5.

Tema 1, kriterium 3

I kvalitetskriterium 3 i kvalitetsaftalen i bilag 2 er fastsat, at specialundervisningstilbuddet skal have tidssvarende fysiske rammer og faciliteter til tilbuddets målgruppe, som understøtter målgruppens læringsbehov.

Ved vurderingen af undervisningens organisering m.v. skal der tages stilling til, om tilbuddet har de nødvendige fysiske rammer for at løfte opgaven.

Tema 1, kriterium 3, indikator 3.a.

Det fremgår af indikator 3.a., at specialundervisningstilbuddets undervisningslokaler skal være indrettet, så de er læringsfremmende for tilbuddets målgrupper.

Det betyder, at det skal vurderes, om stedet har indrettet undervisningslokalerne på en måde, der er læringsfremmende for eleverne, set i forhold til stedets målgrupper og behov. Det kan fx være, at der er mulighed for faglig fordybelse uden unødigt forstyrrelse, muligheder for interaktion i forbindelse med gruppearbejde m.v.

Tema 1, kriterium 3, indikator 3.b.

Det fremgår af indikator 3.b., at specialundervisningstilbuddet skal tilbyde undervisning, der lever op til lov om elevers og studerendes undervisningsmiljø, og tilbuddet skal dermed sikre, at alle elever har adgang til et godt fysisk og psykisk undervisningsmiljø.

Det betyder blandt andet, at rammerne for specialundervisningstilbuddet skal struktureres, således at undervisningen kan foregå sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt.

Tema 1, kriterium 4

I kvalitetskriterium 4 i kvalitetsaftalen i bilag 2 er fastsat, at specialundervisningstilbuddet skal have et udførligt budget, der viser økonomi til at løfte undervisningsopgaven, og at økonomien udelukkende anvendes til undervisning i tilbuddet.

Kriteriet betyder, at det skal vurderes, om tilbuddet har et udførligt budget, der viser en økonomi, der er tilstrækkelig til at løfte undervisningsopgaven på en måde, der giver den fornødne kvalitet i undervisningen til stedets målgrupper. Budget og regnskab skal afdække, at midler til undervisning udelukkende går til undervisning i tilbuddet. Det bemærkes, at der ikke er hjemmel i folkeskoleloven til at betale en merpris for undervisning.

Tema 1, kriterium 4, indikator 4.a.

Det fremgår af indikator 4.a., at specialundervisningstilbuddet skal have et budget, hvoraf der fremgår løn til leder og undervisende personale samt administration og lokaleudgifter.

Det betyder kommunalbestyrelsen skal vurdere, om tilbuddet har et udførligt budget for specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand, hvoraf der fremgår løn til leder og undervisende personale, udgifter til administration, lokaleudgifter og aflæggelse af regnskab, herunder opsigelsesvilkår. Det skal sikre, at tilbuddets midler til undervisning i et børne- og ungehjem, der er oprettet og drives som en sikret døgninstitution, alene går til undervisningsformål.

Tema 1, kriterium 4, indikator 4.b.

Det fremgår af indikator 4.b., at specialundervisningstilbuddet årligt skal fremsende et budget for undervisningen til kommunalbestyrelsen og aflægge regnskab.

Det betyder, at det skal fremgå af kvalitetsaftalen, at tilbuddet årligt skal indsende et budget for undervisningen og aflægge regnskab for undervisningen.

Tema 2 – undervisningens tilrettelæggelse og indhold

Tema 2 om undervisningens tilrettelæggelse og indhold, som indgår i kvalitetsaftalen er fastsat i § 22 b, stk. 2, nr. 2, i folkeskoleloven og er nærmere uddybet og fastsat i kvalitetsaftalebekendtgørelsens bilag 2.

Temaet undervisningens tilrettelæggelse og indhold skal sikre, at der bliver taget stilling til undervisningens tilrettelæggelse og indhold, og at undervisningen lever op til folkeskolelovens krav. Undervisningen skal herunder leve op til reglerne om specialundervisning og specialpædagogisk bistand. Det er væsentligt, at tilbuddet netop formår at afhjælpe og begrænse i forhold til den samlede målgruppes forskelligartede støttebehov.

Tema 2, kriterium 5

I kvalitetskriterium 5 i kvalitetsaftalen i bilag 2 er fastsat, at indholdet i specialundervisningen og anden specialpædagogisk bistand i specialundervisningstilbuddet skal følge folkeskolelovens regler og tage udgangspunkt i den enkelte elevs undervisningsbehov. Tilbuddet skal understøtte den enkelte elev til aktiv deltagelse.

Det fremgår endvidere, at for elever, der er tilbudt et kort målrettet undervisningsforløb, følger tilrettelæggelsen og indholdet den fastsatte ramme i § 13 i kvalitetsaftalebekendtgørelsen.

Tema 2, kriterium 5, indikator 5.a.

Det fremgår af indikator 5.a., at specialundervisningstilbuddets undervisning skal følge de faglige mål for fag og emner (fælles mål) i folkeskolen. Dette skal vurderes i forhold til tilbuddets målgrupper.

De faglige mål for undervisningen, som undervisningen skal leve op til, fremgår af bekendtgørelse om fælles mål.

Tema 2, kriterium 5, indikator 5.b.

Det fremgår af indikator 5.b., at specialundervisningstilbuddets undervisning skal tage afsæt i den enkelte elevs behov og forudsætninger samt elevens egne ønsker og motivation.

Dette viser sig blandt andet ved, at undervisningen er tilrettelagt ud fra et kendskab til både den samlede målgruppe og den enkelte elev i en didaktisk ramme, som sørger for, at hver elev opnår mest mulig progression.

Lærere og pædagoger skal løbende samarbejde med den enkelte elev om fastlæggelse af de mål, der søges opfyldt, og der skal tages afsæt i elevens egne ønsker og motivation. Elevens arbejde tilrettelægges under hensyntagen til disse mål.

Tema 2, kriterium 5, indikator 5.c.

Det fremgår af indikator 5.c., at specialundervisningstilbuddet i tilrettelæggelsen af undervisningen lægger vægt på elevernes aktive deltagelsesmuligheder i et inkluderende læringsmiljø.

Ved vurderingen skal kommunalbestyrelsen tage stilling til undervisningens tilrettelæggelse og indhold, herunder hvordan det sikres, at undervisningen i tilbuddet lever op til folkeskolelovens krav. Indholdet af undervisningen vil således skulle vælges og tilrettelægges, så det giver eleverne mulighed for faglig fordybelse, overblik og oplevelse af sammenhænge samt at være en del af et ligeværdigt og inkluderende fællesskab.

Tema 2, kriterium 5, indikator 5.d.

Det fremgår af indikator 5.d., at tilbuddet skal tilrettelægge specialundervisningen med støtteforanstaltninger (fx tidssvarende kompenserende hjælpemidler), der har udgangspunkt i viden om, hvordan elevernes undervisningsbehov imødekommes.

Specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand omfatter blandt andet undervisning i folkeskolens fag og fagområder, der tilrettelægges under særlig hensyntagen til elevernes indlæringsforudsætninger samt undervisning og træning i funktionsmåder og arbejdsmetoder, der tager sigte på at afhjælpe eller begrænse virkningerne af psykiske, fysiske, sproglige eller sensoriske funktionsvanskeligheder.

Tema 2, kriterium 6

I kvalitetskriterium 6 i kvalitetsaftalen i bilag 2 er fastsat, at specialundervisningstilbuddet skal tilrettelægge undervisningen med systematikker og didaktikker og fastsatte mål, således at den fører til læring, alsidig udvikling og trivsel i skolegangen og dermed giver muligheder for videre uddannelse og beskæftigelse.

Tema 2, kriterium 6, indikator 6.a.

Det fremgår af indikator 6.a., at specialundervisningstilbuddet i tilrettelæggelsen af undervisningen skal understøtte, at eleverne undervises i den fulde fagrække og aflægger folkeskolens prøver og afgangseksamen, jf. dog tilbuddets målgrupper.

For elever, der er tilbudt et kort målrettet undervisningsforløb, skal tilbuddet lave en helhedsorienteret tilrettelæggelse af undervisningen, der understøtter, at eleven opnår faglig progression, så eleven får mulighed for at gå til prøve.

Undervisningen skal omfatte alle fag og obligatoriske emner samt valgfag i folkeskolen. Der henvises til folkeskolelovens § 5, stk. 2, samt §§ 7, 9 og 11.

Eleverne skal som udgangspunkt deltage i prøver, jf. folkeskolelovens § 14. I de fag, hvor der er prøver, vil undervisningens indhold skulle fastlægges således, at kravene i de enkelte fag ved prøverne kan opfyldes. Der henvises til folkeskolelovens § 18, stk. 3.

For børn og unge, hvor kommunalbestyrelsen i beliggenhedskommunen har besluttet at tilbyde et kort målrettet undervisningsforløb på den sikrede døgninstitution, jf. §§ 13 og 17 i kvalitetsaftalebekendtgørelsen, skal der i tilrettelæggelsen af undervisningen i de fag, der tilbydes i undervisningsforløbet, være et helhedsorienteret fokus. Det skal sikre, at elever i udskolingsklassetrin får mulighed for at kunne gå til prøve. Det helhedsorienterede fokus skal ses i sammenhæng med, at et kort målrettet undervisningsforløb kun kan tilbydes, hvor anbringelsen på den sikrede døgninstitution må antages at være for en kortere periode på op til otte uger, jf. § 17, stk. 1 i kvalitetsaftalebekendtgørelsen. Det er således den estimerede længde af selve anbringelsen, der er afgørende for, hvorvidt en elev kan tilbydes et kort målrettet undervisningsforløb.

Tema 2, kriterium 6, indikator 6.b.

Det fremgår af indikator 6.b., at specialundervisningstilbuddet skal tilrettelægge undervisningen med arbejdsformer, metoder og stofvalg, så den enkelte elev får mulighed for at udvikle sig fagligt, socialt og alsidigt.

Undervisningen skal give eleverne mulighed for at tilegne sig de enkelte fags erkendelses- og arbejdsformer. I vekselvirkning hermed skal eleverne have mulighed for at anvende og udbygge de tilegnede kundskaber og færdigheder gennem undervisningen i tværgående emner og problemstillinger. Der henvises til § 5, stk. 1 i folkeskoleloven.

Tilrettelæggelsen af undervisningen, herunder valg af undervisnings- og arbejdsformer, metoder, undervisningsmidler og stofudvælgelse, vil i alle fag skulle leve op til folkeskolens formål, mål for fag samt emner og varieres, så den svarer til den enkelte elevs behov og forudsætninger. Der henvises til § 18, stk. 1 i folkeskoleloven.

Det undervisende personale skal planlægge og tilrettelægge undervisningen, så alle elever udvikler sig fagligt og alsidigt, herunder socialt, og trives i skolens faglige og sociale fællesskaber. Der henvises til § 18, stk. 2 i folkeskoleloven.

Tema 2, kriterium 6, indikator 6.c.

Det fremgår af indikator 6.c., at specialundervisningstilbuddet ved en elevs fritagelse for undervisning i ét eller flere fag og prøver har en procedure for samarbejdet med den lokale skoleleder, som er tillagt kompetencen, jf. § 7, stk. 1, i kvalitetsaftalebekendtgørelsen.

Tilbuddet kan ikke generelt undlade at udbyde bestemte fag, obligatoriske emner eller valgfag, men kan godt fritage den enkelte elev fra undervisning i et eller flere fag efter reglerne i § 13, stk. 1, i bekendtgørelse om folkeskolens specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand.

Det fremgår af § 7, stk. 1, i kvalitetsaftalebekendtgørelsen, at det er en af kommunalbestyrelsen udpeget skoleleder fra en af kommunens folkeskoler, der træffer beslutninger om den enkelte elevs fritagelse fra fag og fra deltagelse i prøver. Det betyder, at specialundervisningstilbuddet på børne- og ungehjemmet skal have en procedure for samarbejdet med kommunen herom. Fx om hvordan behandlings- og specialundervisningstilbuddet kan bidrage med viden om den enkelte elev til oplysning af sagen til brug for den udpegede skoleleder fra en af kommunens folkeskoler, når der træffes beslutning om fritagelse fra fag og prøver.

Den udpegede skoleleder har derudover kompetencen til at træffe beslutninger om en elevs juniormesterlæreordning, herunder eventuel godkendelse af praktiksted, jf. kvalitetsaftalebekendtgørelsens § 7, stk. 2.

Der henvises nærmere til delvejledning 5.

Tema 2, kriterium 6, indikator 6.d.

Det fremgår af indikator 6.d., at specialundervisningstilbuddet skal inddrage elev og forældre/værge ved evaluering af de fastsatte mål og den enkelte elevs progression, jf. folkeskolelovens regler herom, herunder om brug af meddelelsesbogen.

Det følger af folkeskoleloven, at der løbende skal foretages evaluering af elevernes udbytte af undervisningen, og at forældre og elev skal underrettes herom.

Evalueringen skal danne grundlag for vejledning af den enkelte elev og for den videre planlægning af undervisningen. Det følger endvidere, at der skal udarbejdes en meddelelsesbog til brug for evalueringen. Fastlæggelse af arbejdsformer, metoder og stofvalg skal i videst muligt omfang foregå i samarbejde mellem det undervisende personale og elever. Der henvises til folkeskolelovens § 18, stk. 4. Ved vurderingen vil der i øvrigt kunne ses på, om den specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand, som eleven modtager, skal fortsætte eller ændres.

Tema 2, kriterium 6, indikator 6.e.

Det fremgår af indikator 6.e., at specialundervisningstilbuddet skal leve op til folkeskolens krav om karaktergivning og obligatoriske test, jf. dog tilbuddets målgrupper.

Det betyder, at der skal gives standpunktskarakterer efter reglerne i § 13 i folkeskoleloven. Det fremgår blandt andet heraf, at der skal gives standpunktskarakterer i 8. og 9. klasse i alle de fag, der er prøvefag, jf. folkeskolelovens § 14, stk. 1-3 og 6.

Det fremgår af § 14 i bekendtgørelse om folkeskolens specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand, at karaktergivning efter aftale med eleven og forældrene i et eller flere fag kan erstattes af en skriftlig udtalelse om elevens standpunkt (se i øvrigt indikator 7.a., om hvilke beslutninger tilbuddets leder kan træffe). Udtalelsen skal for det enkelte fag udtrykke, i hvor høj grad eleven har nået de opstillede mål for undervisningen i faget. Det fremgår også, at hvis

karaktergivning i medfør af stk. 1 erstattes af en skriftlig udtalelse, medtages denne på elevens bevis, jf. folkeskolelovens § 13, stk. 9.

Eleverne skal som udgangspunkt deltage i obligatoriske test, jf. folkeskolelovens § 13 a. Se nærmere i delvejledning 5.

Tema 2, kriterium 6, indikator 6.f.

Det fremgår af indikator 6.f., at specialundervisningstilbuddet skal gennemføre folkeskolens nationale trivselsmåling årligt med det formål at følge og styrke elevernes trivsel, jf. folkeskolelovens § 56 b.

Tema 3 – kompetencer

Tema 3 om kompetencer og ledelsens organisering, indgår i kvalitetsaftalen, og er fastsat i § 22 b, stk. 2, nr. 3, i folkeskoleloven. Vurderingen af tilbuddets kvalitet ud fra kompetencer hos medarbejdere og ledelsen er nærmere uddybet og fastsat i kvalitetsaftalebekendtgørelsens bilag 2.

Tema 3, kriterium 7

I kvalitetskriterium 7 i kvalitetsaftalen i bilag 2 er fastsat, at ledelsen skal have kompetencer til at tage overordnet ansvar for organiseringen og tilrettelæggelsen af specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand, herunder til at sørge for, at den enkelte elev modtager et undervisningstilbud, der imødekommer elevens behov.

Tema 3, kriterium 7, indikator 7.a.

Det fremgår af indikator 7.a., at ledelsen skal have den fornødne faglige viden til at træffe beslutninger om undervisningstilbuddet til den enkelte elev.

Der skal tages stilling til, om ledelsen i tilbuddet har de nødvendige kompetencer til at tage ansvaret for undervisningen. I denne forbindelse skal der tages stilling til, om ledelsen har forudsætningerne for at træffe de beslutninger om eleverne, som normalt træffes af skolelederen, jf. folkeskolelovens § 45, stk. 2.

I det omfang ledelsen ikke har de nødvendige pædagogiske og didaktiske kompetencer til at træffe disse beslutninger, skal kommunalbestyrelsen tage stilling til, om det vil være muligt at sikre den fornødne faglige sparring, fx fra en ansat, der har gennemført uddannelsen til lærer i folkeskolen eller anden læreruddannelse, der er godkendt af børne- og undervisningsministeren i denne henseende, eller fra skolelederen ved den nærmeste folkeskole. I denne forbindelse vil kommunalbestyrelsen skulle være opmærksom på, at en ansat vil være underlagt den pågældende ledelses instruktionsbeføjelse og ikke i samme omfang som en skoleleder ved en af kommunens

folkeskoler vil kunne pålægges at rapportere til kommunalbestyrelsen om uregelmæssigheder i regelanvendelsen.

Tema 3, kriterium 8

I kvalitetskriterium 8 i kvalitetsaftalen i bilag 2 er fastsat, at specialundervisningstilbuddet skal have medarbejdere med specialpædagogiske kompetencer, der svarer til elevgruppens behov.

Tema 3, kriterium 8, indikator 8.a.

Det fremgår af indikator 8.a, at specialundervisningstilbuddet skal have medarbejdere, der opfylder kompetencekravene i § 3 i kvalitetsaftalebekendtgørelsen.

Det følger af § 3 i kvalitetsaftalebekendtgørelsen, at specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand på et specialundervisningstilbud på et børne- og ungehjem, herunder også en sikret døgninstitution, skal varetages af personale med de fornødne pædagogiske og faglige kompetencer for opgaven. For at varetage organiseringen og tilrettelæggelsen af specialundervisningen og den specialpædagogiske bistand, skal den pågældende have gennemført uddannelsen til lærer i folkeskolen, jf. § 28 i folkeskoleloven, eller en uddannelse, der af Uddannelses- og Forskningsstyrelsen er godkendt til at varetage undervisning i 1.-10. klasse, jf. § 30 b i folkeskoleloven. Der henvises i øvrigt til delvejledning 5.

Tema 3, kriterium 8, indikator 8.b.

Det fremgår af indikator 8.b., at specialundervisningstilbuddet skal have medarbejdere med kompetencer til den faglige undervisning i hele folkeskolens fagrække, jf. de i stamoplysningerne angivne målgrupper og klassetrin.

Der skal tages stilling til, om medarbejderne i tilbuddet har de nødvendige kompetencer til at varetage undervisningen, jf. § 3 i kvalitetsaftalebekendtgørelsen, i hele den fagrække, der skal udbydes, det vil sige i de fag mv., der skal undervises i på de klassetrin, som specialundervisningstilbuddet har.

Det betyder, at kommunalbestyrelsen skal tage stilling til, om medarbejderne i tilbuddet har de nødvendige kompetencer til at varetage undervisningen.

I kommunalbestyrelsens vurdering skal indgå, at den, der tilrettelægger undervisningen, skal have de fornødne kvalifikationer til at varetage undervisningen, jf. § 3 i kvalitetsaftalebekendtgørelsen.

Der henvises i øvrigt til delvejledning 5.

Tema 3, kriterium 8, indikator 8.c.

Det fremgår af indikator 8.c., at specialundervisningstilbuddet skal have medarbejdere med didaktiske kompetencer, der imødekommer undervisningsbehovet hos tilbuddets målgruppe, herunder at de unge ikke kan forlade institutionen og er på tilbuddet i kortere tid.

Det betyder, at vurdering af medarbejdernes kompetencer også skal omfatte medarbejdernes didaktiske kompetencer. Medarbejdernes didaktiske kompetencer skal kunne imødekomme undervisningsbehovet hos målgruppen af anbragte børn og unge på den sikrede døgninstitution, og det undervisende personale skal derfor tage højde for, at de anbragte børn og unge ikke kan forlade institutionen, og at de typisk kun er tilknyttet specialundervisningstilbuddet i kortere tid.

Tema 4 – samarbejde med det lokale skolevæsen m.v.

Tema 1 om samarbejde med det lokale skolevæsen m.v., som indgår i kvalitetsaftalen, er fastsat i § 22 b, stk. 2, nr. 4, i folkeskoleloven og er nærmere uddybet og fastsat i kvalitetsaftalebekendtgørelsens bilag 2.

Tema 4, kriterium 9

I kvalitetskriterium 9 i kvalitetsaftalen i bilag 2 er fastsat, at kommunen og specialundervisningstilbuddet er gensidigt forpligtet til at sørge for et samarbejde, der bidrager til den nødvendige kvalitet i tilbuddet.

Tema 4, kriterium 9, indikator 9.a.

Det fremgår af indikator 9.a., at specialundervisningstilbuddet skal have formaliserede (det vil sige systematiske) aftaler med kommunen i forhold til det gensidige samarbejde.

Tilbuddet skal samarbejde med det lokale skolevæsen. Samarbejdet mellem den sikrede døgninstitution og beliggenhedskommunen er gensidigt forpligtende, således at den fornødne kvalitet sikres.

Det skal fremgå af kvalitetsaftalen, hvordan samarbejdet tilrettelægges, herunder hvordan beliggenhedskommunen vil medvirke til og sikre, at den sikrede døgninstitution bliver koblet til den ekspertise og viden, som kommunens almene folkeskoler, specialklasser og specialskoler har i forhold til undervisning af børn med særlige behov.

Der skal redegøres for, hvordan den sikrede døgninstitutionens samarbejde med skolevæsenet skal foregå, både i forhold til de generelle udfordringer og samarbejdet i forhold til de konkrete børn og unge, der henvises.

Tema 4, kriterium 9, indikator 9.b.

Det fremgår af indikator 9.b., at specialundervisningstilbuddet skal have klare aftaler og procedurer for samarbejdet med KUI og PPR.

Der skal redegøres for den pædagogisk-psykologiske betjening i kommunen, således at de nærmere rammer om den sikrede døgninstitutioners samarbejde med kommunens pædagogiske-psykologiske rådgivning er beskrevet. Det kan fx være nærmere retningslinjer for, hvornår tilbuddet skal kontakte den pædagogiske-psykologiske rådgivning om de elever, der er henvist til undervisning i tilbuddet og om samarbejde med KUI.

Tema 4, kriterium 9, indikator 9.c.

Det fremgår af indikator 9.c., at specialundervisningstilbuddet skal have klare aftaler for samarbejde med beliggenhedskommunen og anbringende kommune om visitering, opfølgning og afslutning på tilbuddet, således at undervisningstilbud for den enkelte unge kan koordineres

Det er fastsat i § 16 i kvalitetsaftalebekendtgørelsen, at kommunalbestyrelsen i den anbringende kommune træffer beslutning om, at børn og unge, der anbringes eller placeres på en sikret døgninstitution eller på en særligt sikret afdeling på en sikret døgninstitution, henvises til specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand på et specialundervisningstilbud på institutionen. Beslutningen træffes efter samråd med lederen af den sikrede døgninstitution og efter forudgående aftale med beliggenhedskommunen.

Det betyder, at der skal være klare aftaler om samarbejdet og koordinering af undervisningstilbud for det enkelte barn eller ung, når der skal træffes afgørelse om at visitere et barn eller en ung til en sikret døgninstitution. Samarbejdsaftalerne skal tage højde for kompetencefordelingen og betingelserne, som er fastsat i kvalitetsaftalebekendtgørelsens § 16.

Der skal også være klare aftaler for opfølgning. Aftaler herom skal tage afsæt i § 18 i kvalitetsaftalebekendtgørelsen. Det fremgår blandt andet af § 18 i kvalitetsaftalebekendtgørelsen, at det er kommunalbestyrelsen i beliggenhedskommunen, som i samarbejde med barnets eller den unges anbringende eller henvisende kommune og i dialog med lederen af børne- og ungehjemmet efter behov og ud fra en konkret vurdering af den enkelte elevs behov skal vurdere, om den iværksatte specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand til den pågældende elev skal fortsætte eller ændres.

Der skal også være klare aftaler for afslutning af tilbuddet. Det vil indebære aftaler om, hvordan barnet eller den unge får en god overgang til det skoletilbud, som barnet eller den unge skal starte i, når de ikke længere skal være anbragt eller placeret på den sikrede døgninstitution, således at undervisningstilbud til barnet og den unge kan koordineres. Det vil også indebære aftaler med KUI i denne forbindelse, der henvises også til indikator 9.b.

Tema 4, kriterium 9, indikator 9.d.

Det fremgår af indikator 9.d., at specialundervisningstilbuddet skal samarbejde med kommunen i forbindelse med de undervisningsmæssige tilsynsbesøg.

Det betyder, at det fx skal fremgå af aftalen, hvad tilbuddet skal stille til rådighed i forbindelse med det kommunale tilsyn med specialundervisningstilbuddet eksempelvis adgang til lokaler, data, deltagelse ved interviews m.v.

Øvrige aftaler som specialundervisningstilbuddet skal indgå

I pkt. 3. i bilag 2 fremgår, hvilke øvrige aftaler som kommunen og specialundervisningstilbuddet skal indgå.

Det fremgår heraf, at beliggenhedskommunen og specialundervisningstilbuddet skal indgå nærmere aftale om indhold af tilsyn, herunder afvikling og hyppighed af kommunens tilsyn med undervisningen.

Der skal redegøres for tilsynsfunktionen og dens indhold i kommunen, således at det fremgår, hvordan kommunalbestyrelsen vil påse, at specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand på den sikrede døgninstitution lever op til kravene i folkeskoleloven og den indgåede kvalitetsaftale, og hvordan den sikrede døgninstitution skal medvirke hertil. Se i øvrigt indikator 9.d.

Undervisningsforløb af kortere varighed op til 8 uger for børn og unge

Det er fastsat i kvalitetsaftalebekendtgørelsens § 13, stk. 1, at kommunalbestyrelsen i beliggenhedskommunen i samarbejde med barnets eller den unges anbringende kommune og tilbuddet kan tilrettelægge korte målrettede undervisningsforløb for børn og unge, der er anbragt eller placeret i delvis lukkede døgninstitutioner, delvis lukkede afdelinger på døgninstitutioner, sikrede døgninstitutioner og særligt sikrede afdelinger.

Det er en betingelse for, at et barn eller en ung kan tilbydes et kort målrettet undervisningsforløb, at opholdet på den sikrede døgninstitution må antages at være for en kortere periode på op til otte uger.

Det er fastsat i § 17, stk. 1, i kvalitetsaftalebekendtgørelsen, at kommunalbestyrelsen i beliggenhedskommunen kan tilbyde et kort målrettet undervisningsforløb, jf. § 13, til et barn eller en ung, som bliver anbragt på en delvis lukket døgninstitution, delvis lukket afdeling på en døgninstitution, på en sikret døgninstitution eller en særligt sikret afdeling, hvor opholdet på den sikrede institution må antages at være for en kortere periode på op til otte uger.

Det betyder, at hvis det i forbindelse med, at der træffes afgørelse om anbringelsen på en delvis lukket døgninstitution, delvis lukket afdeling på en døgninstitution, på en sikret døgninstitution eller en særligt sikret afdeling, må antages, at anbringelsen vil være af længere varighed på over otte uger, kan der ikke tilbydes et kort målrettet undervisningsforløb.

Det følger blandt andet af § 17, stk. 2, i kvalitetsaftalebekendtgørelsen, at kommunalbestyrelsen ved vurderingen af, om et barn eller en ung tilbydes et kort målrettet undervisningsforløb, skal lægge vægt på, om et sådant forløb vil være det mest hensigtsmæssige for barnets eller den unges trivsel og undervisnings- og læringsforløb.

Det fremgår af § 13, stk. 2, i kvalitetsaftalebekendtgørelsen, at korte målrettede undervisningsforløb skal tilrettelægges individuelt ud fra en vurdering af elevens undervisningsbehov. De korte målrettede undervisningsforløb tilrettelægges således, at der foretages en helhedsvurdering af elevens undervisningsforløb, herunder for det enkelte skoleår.

Det betyder, at når der tilrettelægges et kort målrettet undervisningsforløb, skal der dels tages højde for elevens undervisningsbehov og dels tages højde for varigheden af undervisningsforløbet, således at det tilrettelægges helhedsorienteret med udgangspunkt i det undervisningstilbud, eleven kommer fra og skal starte i, når eleven ikke længere har ophold på en delvis lukket døgninstitution, delvis lukket afdeling på en døgninstitution, på en sikret døgninstitution eller en særligt sikret afdeling. Det kræver således en individuel vurdering af elevens faglige niveau, styrker og udfordringer samt eventuelle specielle behov (fx dysleksi). Der skal endvidere være fokus på kontinuitet i elevens uddannelse, hvilket kan omfatte at koordinere med elevens tidligere skole.

Det betyder også, at når det korte målrettede undervisningsforløb tilrettelægges for eleven, skal det også indtænkes i overgangen til skoletilbud efter opholdet på den sikrede døgninstitution. Det skal også planlægges i forhold til eventuelle foreliggende prøver og afgangseksaminer, således at der allerede ved opstart af undervisningsforløbet er planlagt overgang til andet skoletilbud.

Forberedelse til en vellykket overgang handler også om den sociale, personlige og følelsesmæssige støtte og træning. Det kan eksempelvis gøres gennem gruppearbejde og individuel rådgivning. Emner som selvregulering, konfliktløsning, empati, samarbejde, selvtillid/selvverd og ansvarlighed kan være relevante, således at indholdet i undervisningsforløbet konkret peger ind i overgangen til andet skoletilbud efter anbringelsen.

Beliggenhedskommunen og den anbringende kommune skal samarbejde med tilbuddet om tilrettelæggelsen af det korte målrettede undervisningsforløb.

Det bemærkes, at det er en betingelse, at et kort målrettet undervisningsforløb som minimum skal omfatte undervisning i fagene dansk og matematik, jf. § 13, stk. 3, i kvalitetsaftalebekendtgørelsen.